

Lutke se vračajo v novi dom

V nekdanji Mestni dom na bivšem Sejemskem trgu – danes Krékovem trgu – kjer je včasih delovalo Slovensko marionetno gledališče – se po mnogih, mnogih letih vračajo lutke. Stare, nove, majhne, velike – in na novo se bo tu začelo zbirati stotine in stotine drobnih, zvedavih, navdušenih in nadvse hvaležnih otroških oči.

Častitljivo Šentjakobsko gledališče je dobilo sosedo – Lutkovno gledališče ljubljansko, ki deluje brez lastne strehe nad glavo. In zdaj je po dolgih letih brezdomstva dobilo svoje prostore. Tako smo se dogovorili v Ljubljani, ko smo glasovali za tretji samopriskpevek in bili obenem iz dneva v dan priča naporom lutkarjev, da poleg kvalitetne rasti lutkarstva pridejo končno do lastnih prostorov. Skupaj smo uspeli in ponosni smo na to.

Lep je njihov novi dom, še lepši in prijetnejši bo, ko bo v tednu pred praznikom tam oživel otroški živčav; ko jih bodo skozi nove prostore popeljali njihovi »gostitelji« – Ostržek, Zlatolaska, Zvezdica zaspanka, Čmrilj iz kolorada in drugi. Da, po štirinajsetih letih se na oder vrača Levstikov Martin Krpan in nas vabi vse – mlade in stare, vse, ki imamo lutke radi.

Od Triglava do Vardarja

Manj denarja za glavne porabnike – Začenja se razprava o vrsti pomembnih dokumentov za prihodnje leto. Med njimi je seveda tudi zvezni proračun. ZIS je zvezni skupščini že posredoval osnutek proračuna za leto 1985 in v njem predvideva 574 milijard in 144,2 milijona dinarjev izdatkov. Denar naj bi v glavnem zbrala federacija sama (izvirni dohodki), 202 milijardi pa naj bi prispevale republike in pokrajini. Največ denarja naj bi dobili s prispevki od temeljnega prometnega davka (več kot 202 milijardi din), s carino približno 155 milijard, drugo pa z drugimi dohodki federacije. Zanimivo je, da naj bi se delež JLA kot največjega porabnika proračuna prihodnje leto zmanjšal z letošnjih 63,2 na 62 odstotkov.

Stanovanje je več kot sanje – Zaradi izredno skokovitega naraščanja cen stanovanj postaja le-to čedalje težje dosegljivo. Tudi zaradi zapletov, kot je slednji: stolpnica (A-23) v Fužinah že lep čas stoji prazna, čeprav lastniki stanovanj željno čakajo vselitve. Vzrok: cene stanovanj še niso čisto jasne, čeravno je bilo uporabno dovoljenje izdano že konec avgusta. Vseh nakopičenih problemov in težav niso mogli rešiti niti na seji komisije za vlogo in pritožbe pri republiški skupščini. Vsekakor pa ljudje v stolpnici ne bodo prav kmalu stanovali.

Oktober je bil zelo drag – Kot ugotavlja statistika, so bile oktobrske podražitve nadpovprečno visoke. Od lanskega decembra do letošnjega septembra so cena na drobno vsak mesec zrasle za približno 3,9 odstotka, medtem ko so oktobra za pet odstotkov. V primerjavi z lanskim oktobrom so bile cene oktobra letos višje za 54,6 odstotka, v Jugoslaviji pa za 58,4 odstotka. Enoletna primerjava podražitev kaže naslednjo sliko: kemična sredstva so se podražila za 136 odstotkov, obutev za 102, vozila za več kot 85, jajca za 83, kurjava za 79,8 odstotka itd.

V vrtcih je dovolj prostora – V ljubljanskih vrtcih je letos vključenih skoraj 19 tisoč otrok, v 37 varstvenih družinah pa jih je še 256, kar pomeni, da je v organizirano varstvo vključenih 57 odstotkov ljubljanskih predšolskih otrok. Predvsem v zunajmestnih krajevnih skupnostih je v vrtcih še precej prostora, pa tudi v nekaterih mestnih vrtcih ni velikih zadreg. Deset VVZ bi lahko takoj sprejelo še 414 otrok.

Manjši zunanjetrgovinski primanjkljaj – V devetih mesecih letos je bil zunanjetrgovinski primanjkljaj v menjavi s tujino za 15 odstotkov manjši v primerjavi z enakim obdobjem lani. Skupaj znaša 1,4 milijarde dolarjev in je manjši od deviznega dotoka, ki smo ga v tem času ustvarili z izvozom storitev. V osmih mesecih pa je neblagovni dotok deviz znašal 1,59 milijarde dolarjev, kar je za štiri odstotke več kot lani. Največ je prinesel turizem – doslej dobrih 900 milijonov dolarjev.

Večji izvoz v razvite države – V letošnjih desetih mesecih se je jugoslovanski izvoz povečal za približno šest odstotkov. Kot ugotavlja zvezna statistika, je Jugoslavija izvozila v razvite zahodne države za četrtno več kot v enakem obdobju lani, v socialistične države pa za štiri odstotke več. Skrb zbujajoče pa je, da se je izvoz v države v razvoju zmanjšal za 16 odstotkov. Pač pa smo v tem času iz teh držav uvozili za 39 odstotkov več, iz razvitih zahodnih držav pa za tri odstotke več. Vrednost blaga, ki smo ga kupili v socialističnih državah, je bila v tem obdobju za približno devet odstotkov manjša kot lani v tem obdobju. Kljub temu pa ostaja naš glavni kupec blaga še vedno Sovjetska zveza, saj gre tja 26 odstotkov vsega izvoza.

Krajša pot do plačila – Lani so dolgovni posameznikov različnim delovnim organizacijam, ki opravljajo takšne ali drugačne usluge v stanovanjskem gospodarstvu, znašali v Sloveniji skoraj osem odstotkov prihodkov.

V dveh letih, od 1981 do 1983, se je ta znesek povzpela na približno 233 milijonov dinarjev. Zato je vsekakor pomembna odločitev, da bo stanovanjsko sodišče (delati bo začelo sredi prihodnjega leta) naslavljalo etažnim lastnikom stanovanj odločbe o višini različnih stroškov v izvršilni obliki. To pomeni, da bo mogoče dolg izterjati takoj, s tem pa bodo odpadli številni sodni spori, s katerimi so sedaj nekateri skušali odložiti plačilo.

Programi v interesu mladih

Vsakoletni seminar za aktiviste osnovnih organizacij in občinske konference ZSMS je že utečena oblika našega delovanja. Menim, da ni potrebno posebej poudarjati njegovega pomena, še posebno v sedanjem trenutku, ko stoji pred mladinsko organizacijo vrsta nalog. Konkreten dogovor o uresničevanju in doseganju ciljev v prihodnjem enoletnem obdobju pa je možen le v manjših skupinah, zato smo poudarek dali prav delu po skupinah.

Poleg smernic za delo, ki so jih prejeli vsi udeleženci, pa sta usmeritve za razpravo po skupinah dali tudi obe plenarni predavanji. Tako nas je Viktor Žakelj, podpredsednik republiškega komiteja za planiranje, seznanil z gospodarskim položajem v SFRJ, Andrej Brvar, predsednik RK ZSMS, pa nam je predstavil vlogo in naloge ZSMS v sistemu socialističnega samoupravljanja. Poudaril je, da bomo množičnost in frontnost mladinske organizacije dosegli s takšnimi

programi dela, ki bodo izražali dejanske interese in zahteve mladega človeka in le te uveljavljali preko delegatskega sistema. Na ta način pa bomo dosegli tudi samostojnost naše organizacije.

Poleg obeh predavanj, smo v plenarnem delu obravnavali tudi poročilo RK ZSMS o delu v dvoletnem obdobju in zaplete ob volilnoprogramski seji RK ZSMS. Prav tu pa je bilo odprtih veliko problemov, ki smo jih kasneje obravnavali v delovnih skupinah.

Na podlagi številnih razprav v skupinah, katerih delo so vodili člani predsedstva OK ZSMS, v njih pa so sodelovali tudi družbenopolitični delavci iz drugih družbenopolitičnih organizacij, smo ob koncu sprejeli zaključke, ki predstavljajo usmeritve za delo v prihodnje. Vse razprave v celoti pa bo na svoji prvi seji po seminarju obravnavalo predsedstvo OK ZSMS Ljubljana Center in na njihovi podlagi pripravilo osnutek programa za delo skupin po gospodarskih panogah, ki jih bomo ponovno postavili.

Delo seminarja lahko nedvomno ocenimo kot uspešno. Svoj temeljni cilj pa bo dosegel le, če se bomo takoj lotili izvajanja njegovih zaključkov in razreševanja vprašanj, ki jih je odprl.

MISA VIDIC

DELOVNI POSVET O PRENOVI STARIH MESTNIH JEDER

Od kod denar za stare hiše?

Predstavniki dvanajstih slovenskih mest, ki se tako ali drugače srečujejo s prenovo starih mestnih jader, so se odzvali na povabilo Koordinacijskega odbora za prenovu Stare Ljubljane z namenom, da izmenjajo izkušnje in oblikujejo elemente za nadaljnjo izboljšano in bolj dinamično prenovu glede na zaostreno gospodarsko situacijo.

V posameznih občinah so različno organizirani za razreševanje vprašanj prenove. Najpogosteje se, tako kot v naši občini, srečujejo samoupravna stanovanjska skupnost, izvršni sveti in posebne komisije. Večina ima prenovu vključeno v planske akte in pripravljene še dodatne samoupravne sporazume oziroma družbene dogovore med vsemi (še posebno) zainteresiranimi – saj so še kako pomembni tudi ekonomski učinki.

Poleg vprašanj zavarovanja starih mestnih jader pa sta bili dve vprašanji še posebno izpostavljeni. Kako potekajo pravni postopki glede na razmerja do pravic posameznih udeležencev prenove, kjer so vsi skupaj ugotovili, da bo še potrebno precej naporov; in ključno vprašanje – kje zajemajo potencialne vire financiranja. Res

je, da je naša občina najbolj izpostavljena, ker je kompleks starega mestnega jedra tudi največji, vprašanje finančnih sredstev pa je povsod enako problematično.

Poseben poudarek so dali tudi socialni plati prenove. Še posebno poudarjamo, da imamo dosti dobrih predlogov za njeno kompleksno razreševanje, nismo pa

ustrezno organizirani in nimamo ustreznih virov financiranja.

Večina problemov, na katera so opozorili na posvetu, je skupnih s tem, da so jih tokrat nekako samo evidentirali. Tu so še vprašanja mehanizmov, ki zagotavljajo enakomerno zastopnost vseh dejavnosti in interesov prebivalcev v okviru prenove, pa pridobivanje dokumentacije stavbnega fonda in obveščanje delovnih ljudi ter občanov. V Ljubljani smo naredili korak dlje, saj pripravljamo poseben informacijski center.

Dogovorili so se, da morajo biti stiki med posameznimi mesti tesnejši in predvsem medsebojno obveščanje pogostejše.

Kaj nam bodo pokazale lutke

Ljubljansko lutkovno gledališče ima za letošnjo sezono pripravljen pester program. Uprizorilo bo pet premier, in sicer Levstikovega »Martina Krpana« in »Zvezdico zaspanko« Franeta Milčinskega. Razen tega bo na sporedu še »Mrtevci, ki pride po ljubico« Svetlane Makarovič, »Smešno za zjokati« Frančka Rudolfa. Od tujih del imajo na programu »Petra Pana« v Kensingtonskem parku, katerega avtor je James Matthew Barrie.

Od poprejšnjih predstav bodo obnovili kar deset del. Med njimi naj omenimo Ostržka, Kozlovsko sodbo v Višnji gori, Čarovnika iz Oza, Igro o letu, Gregca Kobilico in druge. V različnih lutkovnih preoblikah bodo na sporedu tudi ure pravljic.

ZGOŠČEN PROMET V CENTRU

Doslej že 133 nesreč

Pričakovali bi, da bo spričo bonov in dragega goriva upadel tudi promet v mestu, a se je zgodilo nekaj povsem nasprotnega: Ljubljana je vse bolj in bolj polna avtomobilov. Ljudje se malo vozijo na velike razdalje in več po mestu. Tako ni čudno, da ni parkirišč in da vozila krožijo zlasti po Centru, da bi si našla kak izpraznjen prostor. In ker se to bolj poredkoma dogaja, parkirajo kjerkoli; na zelenicah, na prehodih za pešce, pločnikih.

Na ljubljanski UJV menijo, da je dnevno 4000 avtomobilov preveč v Ljubljani – in to v primerjavi s parkirišči, zlasti tistimi v Centru. Brez parkirišč namreč niti nismo, kajti tisto v Tivoliju s prostorom za 600 vozil ostaja večinoma prazno, čeprav je zastoj in je peš do mesta borih deset minut hoje.

Spričo gostega prometa so tudi nesreče številne. Zanimivo je, da je njabolj nevarno v občini Vič, za njo pride Šiška in na tretjem mestu po številu nesreč je Center, v devetih mesecih jih je bilo 133, v vsej Ljubljani pa 867. Potem je na vrsti Bežigrad in zadnje so Moste. Žal beležimo veliko smrtnih žrtev: letos so jih v Ljubljani našli že 43, od katerih je bilo kar dvajset pešcev. Vzroke je treba naj-

Promet v središču Ljubljane skriva v sebi vrsto nevarnosti

prej poiskati pri voznikih, ki so vse prevečkrat drzni, brezobzirni, nedisciplinirani, nestrpni.

Prvi krivec za nesreče je prevelika hitrost, drugi je v izsiljevanju, tretji v alkoholu. Žalostno je, da je vse več nevarnih prekrškov, ki nam strežejo po življenju na naših ulicah. Milčniki si sicer prizadevajo, da bi ustvarili več reda, vendar sami pravijo, da s prisilo ni mogoče kaj prida vplivati na nevzgojene ljudi. Zato trkajo na vest občanov, naj bodo na cesti bolj kulturni in obzirni.

A. A.